

Υπόθεση C-544/23

**Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής απόφασεως κατά το άρθρο 98,
παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου**

Ημερομηνία καταθέσεως:

28 Αυγούστου 2023

Αιτούν δικαστήριο:

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (Σλοβακία)

Ημερομηνία της απόφασεως του αιτούντος δικαστηρίου:

16 Αυγούστου 2023

Αναιρεσείοντες:

T.T.

BAJI Trans, s.r. o.

Αναιρεσίβλητη:

Národný inšpektorát práce

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Αίτηση προδικαστικής απόφασεως που υποβάλλεται στο πλαίσιο διαφοράς σχετικά με τον έλεγχο της νομιμότητας απόφασης στο στάδιο της κατ' αναίρεση εκδίκασης. Η υπό κρίση αίτηση αφορά τις αμφιβολίες που διατηρεί το αιτούν δικαστήριο ως προς το κατά πόσον το δίκαιο της Ένωσης εφαρμόζεται σε περίπτωση επιβολής διοικητικής κυρώσεως για παράβαση υποχρέωσης απορρέουσας από το δίκαιο της Ένωσης και όταν τα κράτη μέλη υποχρεούνται να επιβάλλουν κυρώσεις για την εν λόγω παράβαση, όπως στην περίπτωση του άρθρου 19, παράγραφος 1, του κανονισμού 3821/85 και του άρθρου 41, παράγραφος 1, του κανονισμού 165/2014.

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής απόφασεως

Ερμηνεία των άρθρων 49 και 51, παράγραφος 1, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και του άρθρου 19, παράγραφος 1,

του κανονισμού 3821/85 και του άρθρου 41, παράγραφος 1, του κανονισμού 165/2014.

Προδικαστικά ερωτήματα

- 1) Έχει το άρθρο 51, παράγραφος 1, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης την έννοια ότι κράτος μέλος εφαρμόζει το δίκαιο της Ένωσης όταν επιβάλλει, σύμφωνα με το εθνικό του δίκαιο, διοικητική κύρωση λόγω παραβάσεως υποχρεώσεως η οποία απορρέει από το δίκαιο της Ένωσης και ως προς την οποία τα κράτη μέλη υποχρεούνται να επιβάλλουν κύρωση, όπως στην περίπτωση του άρθρου 19, παράγραφος 1, του κανονισμού 3821/85 και του άρθρου 41, παράγραφος 1, του κανονισμού 165/2014;
- 2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, έχει το άρθρο 49, παράγραφος 1, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η κατοχυρωμένη σε αυτό αρχή *lex posterior mitius* την έννοια ότι εφαρμόζονται και στην επιβολή κυρώσεων για διοικητικές παραβάσεις, όταν η απόφαση περί καθορισμού της υπαιτιότητας και επιβολής κυρώσεων δεν λαμβάνεται το πρώτον από δικαιοδοτικό αλλά από διοικητικό όργανο, και ότι η ως άνω αρχή εφαρμόζεται εν συνεχεία και κατά τον έλεγχο της αποφάσεως του εν λόγω διοικητικού οργάνου από διοικητικό δικαστήριο;
- 3) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο δεύτερο ερώτημα, έχει το άρθρο 49, παράγραφος 1, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η κατοχυρωμένη σε αυτό αρχή *lex posterior mitius* την έννοια ότι εφαρμόζονται σε εθνική διοικητική ή ένδικη διαδικασία, ανεξαρτήτως του σταδίου στο οποίο βρίσκεται η οικεία διαδικασία;
- 4) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο τρίτο ερώτημα, βάσει ποιων κριτηρίων καθορίζεται το εν λόγω στάδιο; Ειδικότερα, έχουν το άρθρο 49 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η κατοχυρωμένη σε αυτό αρχή *lex posterior mitius* την έννοια ότι εφαρμόζονται στο πλαίσιο διοικητικής δίκης επί αιτήσεως αναιρέσεως, με αποτέλεσμα το δικαστήριο, που είναι το ανώτατο διοικητικό δικαστήριο το οποίο επιλαμβάνεται κατ' αναιρέση σε δεύτερο και τελευταίο βαθμό, να πρέπει να λάβει υπόψη νομοθετική μεταβολή ευνοϊκή για τον υπαίτιο διοικητικής παραβάσεως που αποτέλεσε αντικείμενο διαδικασίας ενώπιον διοικητικού και όχι δικαιοδοτικού οργάνου, η οποία μεταβολή επήλθε μετά την έκδοση της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως του κατώτερου διοικητικού δικαστηρίου, η οποία έχει τελεσιδικήσει;

Σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, άρθρο 41 και άρθρο 51, παράγραφος 1.

Κανονισμός (ΕΟΚ) 3821/85 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1985, σχετικά με τη συσκευή ελέγχου στον τομέα των οδικών μεταφορών, άρθρο 3, παράγραφοι 1 και 2, και άρθρο 19, παράγραφος 1.

Κανονισμός (ΕΕ) 165/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Φεβρουαρίου 2014, για τους ταχογράφους στον τομέα των οδικών μεταφορών, ο οποίος καταργεί τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 3821/85 του Συμβουλίου σχετικά με τη συσκευή ελέγχου στον τομέα των οδικών μεταφορών και τροποποιεί τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 561/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την εναρμόνιση ορισμένων κοινωνικών διατάξεων στον τομέα των οδικών μεταφορών, άρθρο 3, παράγραφοι 1 και 2, άρθρα 41 και 47.

Κανονισμός (ΕΚ) 561/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2006, για την εναρμόνιση ορισμένων κοινωνικών διατάξεων στον τομέα των οδικών μεταφορών και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΟΚ) αριθ. 3821/85 και (ΕΚ) αριθ. 2135/98 του Συμβουλίου καθώς και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 3820/85 του Συμβουλίου, άρθρο 3 και άρθρο 13, παράγραφος 1.

Σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου

Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. (Σύνταγμα της Δημοκρατίας της Σλοβακίας αριθ. 460/1992, της 1ης Σεπτεμβρίου 1992):

Άρθρο 50, παράγραφος 6

«Το αξιόποινο μιας πράξεως εκτιμάται και η ποινή για την πράξη επιβάλλεται σύμφωνα με τον νόμο που ίσχυε κατά τον χρόνο τέλεσης της πράξεως. Ο μεταγενέστερος νόμος εφαρμόζεται εφόσον είναι ευμενέστερος για τον δράστη.»

Zákon č. 462/2007 Z. z. o organizácii pracovného času v doprave a o zmene a doplnení zákona č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 309/2007 Z. z. (νόμος 462/2007 περί οργανώσεως του χρόνου εργασίας στις μεταφορές και περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως του νόμου 125/2006 περί επιθεωρήσεως εργασίας και περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως του νόμου 82/2005 περί παράνομης εργασίας και παράνομης απασχόλησης, και περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως ορισμένων νόμων, όπως τροποποιήθηκε με τον νόμο 309/2007):

Άρθρο 38, παράγραφος 1, στοιχείο α, σημείο 1

«Παράβαση διαπράττει ο οδηγός που οδηγεί όχημα χωρίς συσκευή ελέγχου ή με συσκευή ελέγχου η οποία δεν έχει υποβληθεί σε έγκυρο περιοδικό έλεγχο, ή που προβαίνει σε μη φυσιολογική χρήση της συσκευής ελέγχου.»

Zákon č. 461/2007 Z. z. o rouživaní záznamového zariadenia v cestnej doprave (νόμος 461/2007 σχετικά με τη χρήση συσκευής ελέγχου στις οδικές μεταφορές):

Άρθρο 1, στοιχείο a

«Ο παρών νόμος διέπει τις έννομες σχέσεις που δεν ρυθμίζονται από ειδικές διατάξεις σχετικά με:

α) την έκταση της υποχρέωσης εγκατάστασης και χρήσης συσκευής ελέγχου στα μηχανοκίνητα οχήματα.»

Άρθρο 2, παράγραφοι 1 και 2

«(1) Η επιχείρηση μεταφορών που εκτελεί μεταφορές με λεωφορείο ή οδικές μεταφορές εμπορευμάτων διασφαλίζει την εγκατάσταση συσκευής ελέγχου σε κάθε όχημα που χρησιμοποιείται για τη μεταφορά επιβατών ή εμπορευμάτων και χρησιμοποιεί φύλλα καταγραφής και κάρτες για τη μεταφορά εμπορευμάτων, εκτός αν άλλως ορίζεται κατωτέρω.

(2) Η κατά την παράγραφο 1 υποχρέωση της επιχείρησης μεταφορών δεν ισχύει όσον αφορά οχήματα που χρησιμοποιούνται για μεταφορές που διέπονται από ειδικές διατάξεις.»

Zákon č. 162/2015 Správny súdny poriadok (νόμος 162/2015 περί κώδικα διοικητικής δικονομίας):

Άρθρο 11, στοιχείο h

«Το Najvyšší Správny súd (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο, Σλοβακία) αποφαινεται επί των αιτήσεων αναίρεσεως.»

Άρθρο 135, παράγραφος 1

«Κατά την εξέταση της υποθέσεως, ο διοικητικός δικαστής λαμβάνει υπόψη την κατάσταση ως είχε κατά τον χρόνο δημοσιεύσεως ή εκδόσεως της αποφάσεως του διοικητικού οργάνου ή κατά τον χρόνο λήψεως του μέτρου από το εν λόγω όργανο.»

Άρθρο 195, στοιχείο d

«Κατά την επιβολή διοικητικών κυρώσεων, το διοικητικό δικαστήριο δεν δεσμεύεται από το περιεχόμενο και τη νομική βάση του μέσου ένδικης προστασίας όσον αφορά τη συμμόρφωση προς τους προβλεπόμενους στον *Trestný zákon* (ποινικό κώδικα) κανόνες περί επιβολής ποινών, οι οποίοι πρέπει

να εφαρμόζονται και όσον αφορά την επιβολή κυρώσεων στο πλαίσιο διοικητικής διαδικασίας.»

Άρθρο 438, παράγραφοι 1 και 2

«(1) Κατά της τελεσίδικης αποφάσεως του διοικητικού δικαστηρίου μπορεί να ασκηθεί αναίρεση (...).

(2) Η αναίρεση εκδικάζεται από το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο σε τμήμα, στις δε υποθέσεις που μνημονεύονται στο άρθρο 22 παράγραφος 1, από την ολομέλεια του Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου (στο εξής: ακυρωτικό δικαστήριο).»

Άρθρο 440, παράγραφος 1

«Η αίτηση αναίρεσεως μπορεί να στηρίζεται μόνο στον λόγο ότι, στο πλαίσιο της διαδικασίας ή της αποφάσεώς του, το διοικητικό δικαστήριο παρέβη τον νόμο, υπό την έννοια ότι:

- a) το διοικητικό δικαστήριο δεν ήταν αρμόδιο να εκδικάσει την υπόθεση,
- b) πρόσωπο που μετείχε στη διαδικασία ως διάδικος στερείτο νομιμοποιήσεως,
- c) διάδικος ο οποίος δεν είχε πλήρη ικανότητα διαδίκου ενώπιον διοικητικού δικαστηρίου δεν εκπροσωπήθηκε από νόμιμο αντιπρόσωπο ή από επίτροπο,
- d) έχει ήδη εκδοθεί τελεσίδικη απόφαση ή έχει κινηθεί ένδικη διαδικασία για την ίδια υπόθεση,
- e) η υπόθεση εκδικάστηκε από εξαιρεθέντα δικαστή ή από διοικητικό δικαστήριο το οποίο δεν είχε νόμιμη σύνθεση,
- f) διαδικαστικές πλημμέλειες εμπόδισαν ορισμένο διάδικο να ασκήσει τα δικονομικά του δικαιώματα σε τέτοιο βαθμό ώστε να προσβάλλεται το δικαίωμά του σε δίκαιη δίκη,
- g) η απόφαση εκδόθηκε βάσει εσφαλμένης εκτιμήσεως της νομικής καταστάσεως,
- h) η εκδοθείσα απόφαση παρεκκλίνει από την πάγια νομολογία του ακυρωτικού δικαστηρίου,
- i) δεν ελήφθη υπόψη ο δεσμευτικός νομικός συλλογισμός που διατυπώθηκε σε απόφαση περί απορρίψεως αιτήσεως αναίρεσεως, ή
- j) η προσφυγή απορρίφθηκε παρανόμως.»

Άρθρο 453, παράγραφοι 1 και 2

«(1) Το ακυρωτικό δικαστήριο δεσμεύεται από το περιεχόμενο της αιτήσεως αναίρεσεως· τούτο δεν συμβαίνει όταν η κρίση επί του προσβαλλόμενου σημείου του διατακτικού της απόφασεως εξαρτάται από σημείο του διατακτικού το οποίο δεν προσβλήθηκε με την αίτηση αναίρεσεως.

(2) Το ακυρωτικό δικαστήριο δεσμεύεται από τους προβαλλόμενους λόγους αναίρεσεως· τούτο δεν συμβαίνει όταν η προσβαλλόμενη απόφαση εκδόθηκε στο πλαίσιο διαδικασίας στην οποία ο διοικητικός δικαστής δεν δεσμευόταν από τους λόγους της προσφυγής. Το ακυρωτικό δικαστήριο δεν εξετάζει λόγους που προβλήθηκαν από διάδικο μετά την εκπνοή της προθεσμίας ασκήσεως της αναίρεσεως.»

Άρθρο 454

«Κατά την εξέταση της υποθέσεως, ο ακυρωτικός δικαστής λαμβάνει υπόψη την κατάσταση ως είχε κατά τον χρόνο δημοσιεύσεως ή εκδόσεως της προσβαλλόμενης αποφάσεως εκ μέρους του διοικητικού δικαστηρίου.»

Σχετική εθνική νομολογία και νομολογία του Δικαστηρίου και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ)

α)

Κατά την εθνική νομολογία, η αρχή *lex posterior mitius* εφαρμόζεται και στην επιβολή διοικητικών κυρώσεων, όταν τούτο είναι ευνοϊκότερο για τον υπάιτιο διοικητικής παραβάσεως· εφαρμόζεται επίσης όταν η τροποποίηση του νομικού καθεστώτος επήλθε μετά την τελεσιδικία των επίμαχων διοικητικών αποφάσεων.

απόφαση του Najvyšší Správny súd Slovenskej republiky (Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου της Σλοβακικής Δημοκρατίας) της 21ης Φεβρουαρίου 2018, ECLI:SK:NSSR:2018:8016200465.1, σκέψη 79

αποφάσεις του Najvyšší Správny súd Slovenskej republiky (Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου της Σλοβακικής Δημοκρατίας), της 25ης Νοεμβρίου 2010, αριθ. υποθέσεως 5Sž/18/2010, σ.19, και της 4ης Μαΐου 2021, ECLI:SK:NSSR:2021:1017200783.1, σκέψεις 85 και 88.

απόφαση του Najvyšší Správny súd Slovenskej republiky (Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου της Σλοβακικής Δημοκρατίας) της 5ης Νοεμβρίου 2019, ECLI:SK:NSSR:2019:1015201090.1, σκέψεις 72, 73, 76 και 78

β)

Κατά το Najvyšší Správny súd (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο), η νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν παρέχει ικανοποιητική απάντηση όσον αφορά το ζήτημα της έκτασης της υποχρεώσεως εφαρμογής της αρχής *lex posterior mitius* στα διάφορα στάδια της διαδικασίας. Το αιτούν δικαστήριο

επισημαίνει ότι, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, η εν λόγω υποχρέωση ισχύει όσον αφορά τις διαδικασίες στις οποίες εκκρεμεί η έκδοση οριστικής απόφασης, χωρίς ωστόσο να έχει διευκρινιστεί ποιες εθνικές αποφάσεις πρέπει να θεωρούνται οριστικές.

Όσον αφορά τη δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 49, παράγραφος 1, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε διαφορετικά στάδια της εθνικής διαδικασίας, ανάλογα με το χρονικό σημείο κατά το οποίο επήλθε η ευνοϊκή για τον υπαίτιο της διοικητικής παραβάσεως νομοθετική μεταβολή, το ζήτημα αυτό δεν έχει ακόμα τύχει διευκρίνισης από τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Απόφαση του Δικαστηρίου της 6ης Οκτωβρίου 2015, *Delvigne* (C-650/13, EU:C:2015:648, σκέψη 56), καθώς και διάταξη της 16ης Ιουνίου 2021, *Crédit agricole κατά ΕΚΤ* (C-456/20 P έως C-458/20 P, ECLI:EU:C:2021:502, σκέψεις 27 και 65).

Απόφαση του ΕΔΔΑ της 17ης Σεπτεμβρίου 2009, *Scoppola κατά Ιταλίας* (CE:ECHR:2009:0917JUD001024903, § 108 και 109).

Απόφαση του ΕΔΔΑ της 12ης Ιανουαρίου 2016, *Gouarré Patte κατά Ανδόρας* (CE:ECHR:2016:0112JUD003342710, § 28 και 32 έως 35).

Απόφαση του ΕΔΔΑ της 27ης Σεπτεμβρίου 2011, *A. Menarini Diagnostics S.R.L. κατά Ιταλίας* (CE:ECHR:2011:0927JUD004350908, § 64 έως 66).

Απόφαση του ΕΔΔΑ της 21ης Φεβρουαρίου 1984, *Öztürk κατά Γερμανίας* (CE:ECHR:1984:0221JUD000854479, § 56).

Απόφαση του ΕΔΔΑ της 2ας Σεπτεμβρίου 1998, *Lauko κατά Σλοβακίας* (CE:ECHR:1998:0902JUD002613895, § 63 και 64).

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της διαδικασίας

- 1 Με απόφαση της πρωτοβάθμιας διοικητικής αρχής της 8ης Δεκεμβρίου 2016, διαπιστώθηκε ότι ο πρώτος αναιρεσείων, Τ.Τ., υπέπεσε σε παράβαση σύμφωνα με το άρθρο 38, παράγραφος 1, στοιχείο α, σημείο 1, του νόμου 462/2007¹, την οποία φέρεται να διέπραξε καθόσον οδηγούσε, στις 4 Νοεμβρίου 2015, όχημα ανήκον στην έτερη αναιρεσείουσα, BAJI Trans, s. r. o., με το οποίο μετέφερε σκυρόδεμα και το οποίο ήταν εξοπλισμένο με συσκευή ελέγχου η οποία δεν είχε, από τις 25 Ιουνίου 2015, υποβληθεί σε έγκυρο περιοδικό έλεγχο, και για τον λόγο αυτό του επιβλήθηκε πρόστιμο ύψους 200 ευρώ.

¹ Όπως ισχύει από τις 8 Δεκεμβρίου 2016.

- 2 Με απόφαση της 3ης Απριλίου 2017, η αναιρεσίβλητη, Národný Inšpektorát práce (εθνική επιθεώρηση εργασίας, Σλοβακική Δημοκρατία), απέρριψε τη διοικητική προσφυγή του T.T. και επικύρωσε την απόφαση της πρωτοβάθμιας αρχής.
- 3 Οι αναιρεσεύοντες προσέφυγαν κατά των εν λόγω διοικητικών αποφάσεων ενώπιον του Krajský súd v Bratislave (περιφερειακό δικαστήριο Μπρατισλάβας, Σλοβακική Δημοκρατία).
- 4 Το Krajský súd v Bratislave (περιφερειακό δικαστήριο Μπρατισλάβας), επιληφθέν ως διοικητικό δικαστήριο, απέρριψε, με απόφαση της 27ης Μαρτίου 2019, την προσφυγή του T.T., απέρριψε δε και την προσφυγή της BAJI Trans, s. r. o. λόγω ελλείψεως ενεργητικής νομιμοποίησης.
- 5 Όσον αφορά την ουσία της προσφυγής του T.T., το Krajský súd v Bratislave (περιφερειακό δικαστήριο Μπρατισλάβας) επισήμανε ότι η υποχρέωση χρήσης ταχογράφων σε όλα τα οχήματα οδικών μεταφορών θεσπίστηκε δυνάμει του άρθρου 3 του κανονισμού 3821/85 και, εν συνεχεία, του άρθρου 2, παράγραφος 1, του νόμου 461/2007, με την επιφύλαξη των εξαιρέσεων που προβλέπονται στο άρθρο 3 του κανονισμού 561/2006. Ωστόσο, μεταξύ των εξαιρέσεων αυτών δεν μνημονεύονται τα οχήματα μεταφοράς σκυροδέματος. Το άρθρο 13, παράγραφος 1, του κανονισμού 561/2006 ορίζει ότι ένα κράτος μέλος μπορεί, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να χορηγεί εξαιρέσεις από τα άρθρα 5 έως 9 του εν λόγω κανονισμού². Εντούτοις, το Krajský súd v Bratislave (περιφερειακό δικαστήριο Μπρατισλάβας) επισήμανε ότι οι εξαιρέσεις αυτές μπορούν να εφαρμοστούν μόνο στα οχήματα μεταφοράς που μνημονεύονται ρητώς στο άρθρο 13, παράγραφος 1. Ο νόμος 461/2007, ο οποίος εκδόθηκε για την εφαρμογή του κανονισμού 3821/85, δεν προέβλεπε καμία εξαίρεση σχετικά με την τοποθέτηση και τη χρήση ταχογράφων στα οχήματα που προορίζονται για τη μεταφορά σκυροδέματος, κατά συνέπεια η υποχρέωση χρησιμοποίησης μιας τέτοιας συσκευής ελέγχου ισχύει πλήρως και ως προς τα εν λόγω οχήματα.
- 6 Οι αναιρεσεύοντες άσκησαν αναίρεση κατά της εν λόγω αποφάσεως ενώπιον του Najvyšší Správny súd (Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου) στις 15 Ιουλίου 2019. Κατά τη διάρκεια της αναιρετικής διαδικασίας, οι αναιρεσεύοντες κατέθεσαν, στις 24 Αυγούστου 2020, υπόμνημα με το οποίο επισήμαναν μεταβολή του νομικού καθεστώτος σε σχέση με τον κανονισμό 2020/1054³.

² Τα εν λόγω άρθρα αφορούν το πλήρωμα, τον χρόνο οδήγησης, τα διαλείμματα και τις ημέρες ανάπαυσης.

³ Κανονισμός (ΕΕ) 2020/1054 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Ιουλίου 2020, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 561/2006, όσον αφορά ελάχιστες απαιτήσεις ως προς τα ανώτατα όρια για τον ημερήσιο και εβδομαδιαίο χρόνο οδήγησης, κατώτατα όρια για τα διαλείμματα και περιόδους ημερήσιας και εβδομαδιαίας ανάπαυσης, καθώς και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 165/2014, όσον αφορά τον εντοπισμό μέσω ταχογράφων, ο οποίος τροποποίησε το γράμμα του άρθρου 13, παράγραφος 1, με την προσθήκη των στοιχείων ιζ' και ιη'.

- 7 Την 1η Αυγούστου 2021, άρχισε να ασκεί δικαιοδοτικό έργο το Najvyšší Správny súd Slovenskej republiky (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο της Σλοβακικής Δημοκρατίας, στο εξής: Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο), ξεκινώντας να διεξάγει τη διαδικασία σε όλες τις υποθέσεις στις οποίες έως τις 31 Ιουλίου 2021 η διαδικασία διεξαγόταν από το Správne kolégium (διοικητικό συμβούλιο) του Najvyšší súd Slovenskej republiky (Ανωτάτου Δικαστηρίου της Σλοβακικής Δημοκρατίας). Εν συνεχεία, η υπόθεση ανατέθηκε στο πέμπτο τριμελές τμήμα του Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου, το οποίο έκρινε ότι συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις για την παραπομπή της υποθέσεως στην ολομέλεια του Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου, καθώς το ως άνω τμήμα σκόπευε να αποκλίνει από την άποψη του πρώτου τριμελούς τμήματος του Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου. Ενώ το πρώτο τριμελές τμήμα του Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου προκρίνει την καταφατική απάντηση στο ερώτημα αν το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο πρέπει επίσης να εφαρμόζει μεταγενέστερους κανόνες δικαίου όταν αυτοί είναι ευμενέστεροι για τον υπαίτιο διοικητικής παραβάσεως, ακόμη και όταν η τροποποίηση των οικείων διατάξεων επήλθε μετά τη δημοσίευση ή την έκδοση της αποφάσεως του κατώτερου διοικητικού δικαστηρίου, αντίθετα το πέμπτο τριμελές τμήμα του Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου εκτιμά ότι, λαμβανομένων υπόψη της φύσεως της αιτήσεως αναιρέσεως και της αρχής κατά την οποία ελέγχεται απόφαση του κατώτερου διοικητικού δικαστηρίου η οποία έχει ήδη τελεσιδικήσει, η απάντηση στο ως άνω ερώτημα πρέπει να είναι αρνητική.
- 8 Η υπόθεση εκκρεμεί ενώπιον της ολομέλειας του Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου, που καλείται να προβεί σε ερμηνεία των σχετικών νομικών διατάξεων (ήτοι, όσον αφορά το πεδίο εφαρμογής της αρχής *lex posterior mitius*), η οποία στη συνέχεια θα είναι δεσμευτική και για τα τρία τμήματα του Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου.

Κυριότερα επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 9 Στην υπό κρίση υπόθεση, οι αναιρεσείοντες δεν αμφισβήτησαν, ενώπιον του Krajský súd v Bratislave (περιφερειακού δικαστηρίου Μπρατισλάβας), τα πραγματικά περιστατικά βάσει των οποίων κρίθηκε ότι ο Τ.Τ. ήταν υπαίτιος παραβάσεως, αλλά στράφηκαν κατά της διαπίστωσης της τέλεσης της παραβάσεως και της επιβολής κυρώσεως, προβάλλοντας ότι δεν θα έπρεπε να έχει θεωρηθεί ότι διαπράχθηκε η εν λόγω παράβαση, δεδομένου ότι το επίμαχο όχημα για τη μεταφορά σκυροδέματος εξαιρείτο από τον κατάλογο των οχημάτων που όφειλαν να χρησιμοποιούν συσκευή ελέγχου (ταχογράφο).

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της απόφασης περί παραπομπής

I.

- 10 Ενώπιον του Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου εκκρεμεί, κατόπιν αναίρεσεως ασκηθείσας μετά από διοικητική προσφυγή, υπόθεση στην οποία καλείται να επανεξετάσει απόφαση της αναιρεσίβλητης με την οποία επικυρώθηκε απόφαση με την οποία είχε διαπιστωθεί η εκ μέρους του αναιρεσειόντος, Τ.Τ., τέλεση παραβάσεως βάσει του εθνικού δικαίου και του είχε επιβληθεί πρόστιμο ύψους 200 ευρώ. Ο Τ.Τ. προέβαλε ότι, κατά τη διάρκεια της εξέτασης της αναίρεσεώς του, επήλθε νομοθετική μεταβολή, συνεπεία της οποίας η πράξη του δεν ήταν πλέον παράνομη και, ως εκ τούτου, θα έπρεπε να εφαρμοστεί η απορρέουσα από το άρθρο 50, παράγραφος 6, του Συντάγματος αρχή του εθνικού δικαίου.
- 11 Όσον αφορά το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο επισημαίνει ότι η εν λόγω αρχή απορρέει από το άρθρο 49, παράγραφος 1, του Χάρτη. Εν προκειμένω, όμως, αμφισβητείται το πεδίο εφαρμογής της αρχής αυτής, ήτοι η δυνατότητα εφαρμογής της στα διάφορα στάδια της εθνικής διοικητικής και ένδικης διαδικασίας.
- 12 Σύμφωνα με το άρθρο 267, παράγραφος 1, στοιχεία α', ΣΛΕΕ, το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να αποφαινεται με προδικαστικές αποφάσεις επί της ερμηνείας των Συνθηκών. Δεδομένου ότι, δυνάμει του άρθρου 6, παράγραφος 1, της ΣΕΕ, ο Χάρτης έχει το ίδιο νομικό κύρος με τις Συνθήκες, το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να ερμηνεύει και τον Χάρτη. Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να προβεί σε ερμηνεία του άρθρου 51, παράγραφος 1, του Χάρτη, η οποία είναι αναγκαία προκειμένου να εκτιμηθεί πότε τα κράτη μέλη εφαρμόζουν το δικαίο της Ένωσης και πότε, ως εκ τούτου, εφαρμόζονται σε αυτά οι διατάξεις του Χάρτη. Η ερμηνεία της εν λόγω διατάξεως είναι καθοριστική στην υπό κρίση υπόθεση στο πλαίσιο του άρθρου 49, παράγραφος 1, του Χάρτη, δεδομένου ότι η εν λόγω διάταξη μπορεί να εφαρμοστεί από το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο μόνον εφόσον κριθεί ότι η διαδικασία που εκκρεμεί ενώπιόν του αφορά κατάσταση στην οποία κράτος μέλος εφαρμόζει το δικαίο της Ένωσης.
- 13 Στην υπό κρίση υπόθεση, έχουν θεσπισθεί εθνικοί νόμοι για τη μεταφορά στο εσωτερικό δικαίο των οικείων κανονισμών⁴, τόσο όσον αφορά τις υποχρεώσεις που επιβάλλουν οι εν λόγω κανονισμοί όσο και τις κυρώσεις που απορρέουν από την παράβασή τους. Κατά το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο, η αντίδικος διοικητική αρχή εφάρμοσε το δικαίο της Ένωσης, κατά την έννοια του άρθρου 51, παράγραφος 1, του Χάρτη, προκειμένου να αποφανθεί επί της τελέσεως της παραβάσεως και της επιβολής κυρώσεως. Ωστόσο, το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο φρονεί ότι χρειάζεται να επιβεβαιωθεί ρητώς από το Δικαστήριο ότι η υπόθεση εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης και ότι πρόκειται για περίπτωση εφαρμογής του εν λόγω δικαίου κατά την έννοια του άρθρου 51,

⁴ Κανονισμός 3821/85 και μεταγενέστερος κανονισμός 165/2014.

παράγραφος 1, του Χάρτη. Σε αντίθετη περίπτωση, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστούν οι λόγοι που δικαιολογούν την αντίθετη ερμηνεία.

2.

- 14 Όσον αφορά το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο παραπέμπει στη νομολογία του ΕΔΔΑ η οποία επιτάσσει την εξέταση κάθε υπόθεσης που αφορά ποινική ευθύνη σύμφωνα με το άρθρο 6, παράγραφος 1, της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (στο εξής: ΕΣΔΑ). Ωστόσο, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει, συμπληρωματικώς, ότι μπορεί να γίνει δεκτό ότι επί της σχετικής κατηγορίας αποφαινεται κάποια άλλη αρχή, υπό την προϋπόθεση, πάντως, ότι η απόφαση μιας τέτοιας άλλης αρχής υπόκειται στον έλεγχο δικαστηρίου το οποίο πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ και έχει πλήρη έλεγχο της υποθέσεως, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας εκτιμήσεως της αναλογικότητας της επιβληθείσας κυρώσεως.
- 15 Το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο εκκινεί από την αρχή ότι, για να πληρούνται οι απαιτήσεις του άρθρου 6, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ στο πλαίσιο του καθορισμού από τις διοικητικές αρχές της υπαιτιότητας και της επιβολής κυρώσεων σε περίπτωση διοικητικής παραβάσεως, οι εν λόγω αρχές, δεδομένου ότι η απόφασή τους επί του ζητήματος αυτού συνιστά εξαίρεση, οφείλουν να εφαρμόζουν την αρχή *lex posterior mitius*.
- 16 Ως εκ τούτου, το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο κρίνει αναγκαίο να λάβει ρητή επιβεβαίωση από το Δικαστήριο ως προς το ότι, σύμφωνα με το άρθρο 49, παράγραφος 1, του Χάρτη, η αρχή *lex posterior mitius* εφαρμόζεται και στις διοικητικές αρχές και, κατά συνέπεια, πρέπει να εφαρμοστεί και στο πλαίσιο του δικαστικού ελέγχου της διοικητικής διαδικασίας.

3.

- 17 Με το τρίτο και το τέταρτο ερωτήμα του, τα οποία υποβλήθηκαν υπό την επιφύλαξη καταφατικής απαντήσεως στα δύο προηγούμενα ερωτήματα, το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο ζητεί από το Δικαστήριο να του παράσχει διευκρινίσεις ως προς το αν πρέπει να λάβει υπόψη τον *lex mitius* (ευμενέστερο για τον υπαίτιο της παραβάσεως νόμο) που θεσπίστηκε μετά την τελεσιδικία της αποφάσεως κατώτερου διοικητικού δικαστηρίου. Το αιτούν δικαστήριο υπογραμμίζει, περαιτέρω, ότι το εν λόγω ζήτημα αποτελεί αντικείμενο διχογνωμίας μεταξύ των διαφόρων τμημάτων του, με αποτέλεσμα την παραπομπή της υποθέσεως στην ολομέλεια του Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου.
- 18 Επομένως, το αιτούν δικαστήριο πρέπει να κρίνει αν το πεδίο εφαρμογής της αρχής *lex posterior mitius* περιορίζεται βάσει του σταδίου της διαδικασίας ή αν το επιληφθέν δικαστήριο οφείλει να εφαρμόσει την εν λόγω αρχή ανεξαρτήτως του σταδίου στο οποίο βρίσκεται η διαδικασία. Το αιτούν δικαστήριο εφιστά επίσης την προσοχή στο γεγονός ότι, σε περίπτωση *lex mitius* (ευμενέστερου για τον

υπαίτιο της παραβάσεως νόμο) ο οποίος εκδόθηκε μετά την τελεσιδικία της αποφάσεως του κατώτερου δικαστηρίου, ο αναιρεσείων δεν θα μπορούσε να προβάλλει, με το δικόγραφο του (αίτηση αναιρέσεως), λόγο αναιρέσεως αντλούμενο από την αρχή *lex posteriori mitius* για πραγματικούς λόγους, καθώς θα μπορούσε να συμβεί ο *lex mitius* (ευμενέστερος για τον υπαίτιο της παραβάσεως νόμος) να θεσπισθεί μετά την εκπνοή των προθεσμιών ασκήσεως αναιρέσεως, η οποία εμποδίζει την προβολή νέων λόγων αναιρέσεως. Πρέπει να προστεθεί ότι η αίτηση αναιρέσεως αποτελεί έκτακτο ένδικο μέσο, δεδομένου ότι στρέφεται κατά τελεσίδικης αποφάσεως κατώτερου διοικητικού δικαστηρίου.

- 19 Ωστόσο, το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο εκτιμά ότι το άρθρο 49, παράγραφος 1, του Χάρτη ενδέχεται να έχει ως συνέπεια τη μη εφαρμογή των προαναφερθέντων εθνικών δικονομικών κανόνων και, ως εκ τούτου, αποφάσισε να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ως άνω προδικαστικά ερωτήματα. Το αιτούν δικαστήριο φρονεί ότι η ερμηνεία του άρθρου 49, παράγραφος 1, του Χάρτη επιδέχεται αμφισβήτηση, προσθέτει δε ότι το Δικαστήριο δεν έχει ακόμη προβεί σε ερμηνεία ως προς το εν λόγω ζήτημα.
- 20 Ως εκ τούτου, το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο δεν είναι βέβαιο ότι, σύμφωνα με το άρθρο 49, παράγραφος 1, του Χάρτη, η αρχή *lex posterior mitius* μπορεί να εφαρμοστεί σε όλες τις εκκρεμείς διοικητικές ή ένδικες διαδικασίες, ή αν, αντιθέτως, η αρχή αυτή πρέπει να λαμβάνεται υπόψη σε συγκεκριμένα μόνο στάδια, περαιτέρω δε βάσει ποιων κριτηρίων πρέπει να καθορίζεται ένα τέτοιο στάδιο. Ειδικότερα, το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο ζητεί να μάθει σε ποιο βαθμό το άρθρο 49, παράγραφος 1, του Χάρτη επιτάσσει η αρχή *lex posterior mitius* να εφαρμόζεται και στο πλαίσιο αιτήσεως αναιρέσεως.